

Моя країна - Україна: виховуємо патріотів змалечку

Виховання патріотичних почуттів є базою для формування світогляду та розвитку загальнолюдських цінностей дитини. І впливати її в життєдіяльність дітей слід не одноразово, а систематично, послідовно й постійно. Аби ваші вихованці могли гордо сказати, що вони — українці, і пишалися цим.

Мудра приказка «Не буває лиха без добра» підтвердилася й у страшні часи, які ми з вами, дорогі українці, переживаємо. Ця кривава війна ще раз дала нам змогу відчувати в собі горде «Я — українець і Україна понад усе». Завдяки цьому всі ми, кожен як може, боронимо нашу державу й тримаємося проти численного ворога, дивуючи весь світ надзвичайною мужністю. Нині на передовій, під обстрілами і в тилу, у тяжкій волонтерській справі кожен намагається бути корисним та відчуває свою єдність з Батьківщиною.

У мирний час не всі й не завжди усвідомлюють значення патріотичного виховання. Тож утриматися від перекосів, забезпечити єдність патріотичного із соціально-громадянським і морально-правовим вихованням буває складно. Та наразі життя утверджує в тому, що силу духу, патріотичний настрій, любов до своєї країни, віру в правду й перемогу — у потрібний час з кишені не виймеш. Усе це — результат цілеспрямованого виховання.

Основи формування патріотичних почуттів у дошкільників

У довоєнний, мирний час відчуття України як Батьківщини, а також своєї приналежності до української громади в більшості дошкільників було на стадії зародження — знання й уявлення про нашу державу існували **відокремлено від почуттєвої сфери**. А все тому, що освітня робота в соціально-патріотичному напрямі була націлена передусім на збагачення інформаційного поля.

Утім відомо, що не пропущені крізь серце, а формально засвоєні знання-штампи не формують почуття людської, громадянської, національної — саме в такій послідовності! — гідності дошкільників, хоча їх може бути й достатньо. Натомість емоційно насичені дії батьків чи інших значимих дорослих допомагають дітям **вибудувати чітку життєву позицію**. Тому найдієвіший засіб патріотичного виховання дошкільників — це, безумовно, **особистий приклад** наближених до них дорослих.

В умовах війни діти дорослішають швидше. І цьому сприяють передусім не знання, а емоційні враження, життєвий досвід, глибокі почуття, що наповнюють їх, незалежно від того, де вони разом з дорослими проживають спільну для всієї України біду: у бомбосховищах, евакуації чи в тилу, допомагаючи батькам у їхній волонтерській діяльності. І от тоді гасла, героїчна поезія, пісні, казки й легенди перестають бути просто словами. Вони проростають у цілому поколінні ростками патріотизму, надають силу, яка й робить наш народ непереможним.

Отже, саме зараз, як ніколи, існує благодатний ґрунт для того, щоб вкотре **опрацювати з дітьми українознавчу тему**. Активно включайтеся разом з вихованцями в її проживання — це найкраще, що нині можуть зробити вихователі для всієї країни. Якщо ви в безпеці й можете підтримувати освітній процес, зосередьтеся саме на цьому.

Ключові напрями діяльності

Нині важливо допомогти дітям осмислити, що вони як українці разом з дорослими захищають не лише свою землю, прекрасну українську природу, а й її славу історію, традиції та культуру. Нам є чим пишатися і що передавати дітям наших дітей. Це знання про народну й державну символіку, особливості побуту українського народу — житла, одягу, народних іграшок, українські народні ремесла, традиції українських свят.

На чому ж саме зараз слід сконцентруватися під час роботи з дошкільниками?

Сформувані відчуття приналежності до своєї країни

Надзвичайно важливо для формування в дошкільників відчуття приналежності до своєї країни не лише промовляти певні патріотичні гасла, а, звертаючись до досвіду дітей, їхньої емоційно-чуттєвої сфери, сприяти щирому прийняттю того, що ми намагаємося вкласти в душі дітей. Ось деякі з думок, які мають бути подані дітям **не формально**.

- Моя країна, її минуле й сьогодення гідні поваги. Я маю бути гідним громадянином своєї країни.
- Україна — моя країна. Від мене також залежить, якою вона є і буде.
- Я не можу чинити погано/немилосердно/нечесно/неправедно, бо я — українець (*ідеться про громадянську категорію, а не національну*).

- Я люблю своє місто/село й хочу, щоб воно було красивим. Тому не буду смітити/руйнувати/паплюжити тощо.
- Я допомагаю дорослим наблизити перемогу — не відволікаю від важливих справ, стримую свої бажання й емоції, виконую посильні доручення.
- Зауважте, що жодне із поданих тверджень не насичене люттю, ненавистю, прокльонами. Ми — **воїни світла!** Ми не уподібнюємося ворогам — ми проти насилля, ми захищаємо свою землю, а не знищуємо світ.
- Що необхідно для такого прийняття? Передусім важливо забезпечити умови для **емоційного проживання**, у процесі якого діти засвоюватимуть загальнолюдські, громадянські й національні цінності. Поговоріть з дітьми про внесок видатних українців — спортсменів, науковців, майстрів, художників, письменників, музикантів — у становлення й розвиток своєї країни; назвіть імена воїнів-героїв, волонтерів, спортсменів-паралімпійців, що своєю мужністю стверджують велич України у цілому світі. Пишаючись їхніми досягненнями й водночас оцінюючи свої здібності й таланти, діти відчуватимуть себе невід’ємною частинкою України.
- Водночас необхідно показати дошкільникам і вагоме й поважне місце українського народу серед інших народів Європи та світу; показати, як поважають українців за їхні силу й сміливість, уміння дотримуватися спільних міжнародних правил співіснування, як українці намагаються бути дружніми до інших народів.

● **Актуалізувати знання про державні й народні символи**

- Символіка — це своєрідна візитівка держави на міжнародній арені. У нашої країни є чимало різних символів, що свідчить про її багату історію та високодуховний народ. Це й вишитий рушник, завітчаний віночок, барвисті вишиванки. А ще — верба та калина, без яких, як кажуть у народі, «нема України».
- Найліпше ознайомлювати дошкільників із державними та народними символами під час читання художніх творів, легенд, вивчення віршів. Адже складно знайти більш точне й водночас доступне для дошкільників пояснення цих понять.

За допомогою доступного для дітей фото- й відеоряду покажіть їм, як важливо для нашого героїчного народу **зберегти ознаки державності**, яку мужність проявляють дорослі й діти, захищаючи Прапор і Герб, співаючи Гімн України на головних площах у захоплених ворогом містах і селах, у

бомбосховищах. Свої переживання й почуття спонукайте дітей відтворювати у творчості.

Повертаючись до культурно-історичної лінії, зауважимо, що важливо сформуванню в дітей не загальний віддалений образ-картинку країни, а допомогти їм **накопичити й осмислити знання** про конкретні факти історії, традиції, культури України. При цьому, щоб діти не залишилися на рівні засвоєння інформаційних кліше, слід не просто інформувати їх, а забезпечити максимальне включення кожного в процес відкриття й засвоєння знань. Варто наситити пізнавальний процес емоційними переживаннями, збагатити світлими, простими й приємними для дітей образами. Це надзвичайно важливо нині, коли наша країна переживає страшні часи.

Зануритися в народну творчість

Надзвичайну роль у вихованні дітей дошкільного віку відіграють народні традиції та обряди. Адже вони повертають дітей до цінностей предків, створюють позитивний настрій, розкривають основи правомірної поведінки, навчають проявляти терплячість до всього живого. Тож обов'язково зверніть увагу дітей на розмаїття народної творчості. Різьбярство, лозоплетіння, гончарство, музика, література, вишивка, писанкарство, живопис — це далеко не повний перелік ремесл, якими споконвіку славився український народ.

Надзвичайно важливо представити дітям український народ як **мирну і працювиту спільноту** творчих, талановитих, красивих людей.

Ознайомити дошкільників зі скарбницею української народної творчості допоможуть різноманітні ілюстративні матеріали, енциклопедії, творчі майстер-класи, родинні історії тощо.

Дослідити народні ігри та іграшки

Одним із «продуктів» народної творчості є народні ігри й іграшки. Вони відтворюють особливості життя й побуту українців, їхні звичаї й традиції, а також багату історію й невичерпний творчий потенціал. Українські народні ігри та іграшки надзвичайно різноманітні й мають свої регіональні особливості. На весь світ відомі косівські й опішнянські іграшки, унікальні ляльки-мотанки й не тільки.

За допомогою народних ігор та іграшок діти опановують перші елементи грамотності, ознайомлюються з фольклором, розвивають свої математичні здібності, тобто **навчаються, граючись**. А хіба це не найефективніший метод

навчання? А головне - такі ігри й іграшки сприяють утвердженню національної самобутності й менталітету маленького українця як людини, що любить світ і націлена на добро.

Ознайомитися зі святами — державними й народними

Здавалося б, війна - не час для святкувань. Утім, радимо все-таки приділити увагу календарній обрядовості. Адже залучення дітей до **підготовки й відзначання різних свят** пробуджує в них любов до рідної землі, повагу до людей праці, формує вміння плідно працювати, шанувати історію та збагачувати культуру свого народу. Участь дошкільників у народних святах сприятиме тому, що вони глибше відчуватимуть нерозривність із рідною природою, намагатимуться власною працею примножувати багатства свого краю, прагнутимуть зберігати й розвивати трудові та святкові традиції. Найближчим таким святом є Великдень. Тож запропонуйте дітям розмалювати писанки, створити з ними цікаву композицію, обговоріть важливі великодні традиції.

Не менш важливо ознайомлювати дошкільників із державними святами, як-от: День Конституції, День Незалежності тощо, в ігровій формі пояснюючи їх значення в історії нашої держави.

Під час ознайомлення з традиціями та звичаями відзначання свят дошкільники мають змогу збагатити свої емоційні враження та знання про власний родовід, довкілля, Батьківщину.

Наша країна — це не лише матеріальне довкілля, це передусім ми самі — її громадяни. Сьогодні ми згуртувалися й обов'язково переможемо ворога, а потім відбудуємо нашу прекрасну країну. Хочеться вірити, що наше свідоме відчуття своєї приналежності до України, щире спільне бажання бачити її сильною, мирною та щасливою допоможе здолати будь-які негаразди.

Україна понад усе!